

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
3163.

Врз основа на член 99 став 2 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009 и 115/2010), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 17.11.2010 година, донесе

УРЕДБА
ЗА НАЦИОНАЛНАТА РАМКА НА ВИСОКО-
ОБРАЗОВНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ

Член 1

Со оваа уредба се утврдува Националната рамка на високообразовните квалификации со која поблиску се определуваат профилот, целите и појдовните основи за формирањето на студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус на студии, како и студиските програми за стручното образование пократко од три години.

Член 2

Националната рамка на високообразовните квалификации (во натамошниот текст: Националната рамка) претставува единствен меѓународно препознатлив опис, на ниво на националниот високообразовен систем, со кој се опишуваат сите меѓусебно поврзани високообразовни квалификации и резултати од учењето и се определуваат односите помеѓу високообразовните квалификации.

Националната рамка е задолжителен национален стандард со кој се уредуваат начините за стекнување и користење на високообразовните квалификации во Република Македонија.

Националната рамка е инструмент за воспоставување на високообразовните квалификации стекнати во Република Македонија со кој се даваат основите за прегледноста, пристапот, проодноста, стекнувањето и квалитетот на квалификациите.

Член 3

Целите на Националната рамка се:

да им овозможи на високообразовните установи, работодавачите, родителите, идните студенти и останатите да ги разберат постигнувањата и особеностите на стекнатото звање и начинот на кој квалификациите се поврзани меѓусебно;

да обезбедува поддршка на високообразовните установи, студентите и останатите при разјаснувањето на потенцијалните правци за напредувањето и преносот на кредитите особено во контекст на поширокото учество во процесот на доживотно учење;

да одржува споредливост на нормативите, стандардите и методологијата, особено на оние прифатени на единствениот простор за високо образование, да осигурува меѓународна конкурентност и да ја олеснува мобилноста на студентите и дипломираните;

да помогне на високообразовните установи во постапката на надворешното оценување на квалитетот преку донесување на појдовните точки за воспоставувањето и определувањето на академските стандарди.

Член 4

Националната рамка има четири нивоа и шест поднивоа и тоа:

Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво во Европската рамка на високообразовни квалификации
VIII	III циклус на студии Докторски студии	8
VII	VIIA II циклус на студии Магистерски академски студии	7
	VIIБ II циклус на студии Специјалистички студии	
VI	VIА I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити Стручни студии 240 кредити	6
	VIБ I циклус на студии Универзитетски студии 180 кредити Стручни студии 180 кредити	
V	VA Стручни студии од 60 до 120 кредити Кратки циклуси во рамките на првиот циклус	5
	VB Стручно образование поврзано со првиот циклус на студии до 60 ЕКТС	

Член 5

Дескриптор на квалификација, во смисла на оваа уредба, претставува опис односно мерлив показател на резултатите од учењето и постигнувањата за кои се оценува студентот и кои за доделената квалификација, студентот треба да биде оспособен да ги покаже.

Националната рамка има општи дескриптори на квалификациите за секој циклус на студии што ги одразуваат вообичаените вештини и постигнувања на студентот и се однесуваат на квалификациите кои означуваат завршување на одреден циклус на студии.

Специфичните дескриптори на квалификацијата со кои се одредуваат резултатите од учењето за поединечната студиска програма од соодветниот циклус на студии ги подготвува високообразовната установа.

Податоците за стекнатите вештини и постигнувањата на студентот, како и користењето на квалификацијата се соопштуваат во додатокот на дипломата.

Член 6

Описот на резултатите од учењето за одредено ниво на квалификација се изразува со следните дескриптори на квалификациите:

- знаења и разбирање,

- примена на знаењето и разбирањето,
- способност за проценка,
- комуникациски вештини и
- вештини на учење.

Член 7

Називите на квалификациите се определуваат на начин кој овозможува нивното вклопување во Националната рамка да биде разбирливо за сите засегнати чинители и се во согласност со Класификацијата на научно-истражувачките подрачја, полиња и области според меѓународната Фраскатијева класификација дадена во прилог на Уредбата за нормативи и стандарди за основање на високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност.

За високообразовните квалификации во Република Македонија се води Регистар од страна на министерството надлежно за работите на високото образование.

Член 8

Определувањето на нивото на постојните и новите квалификации во Националната рамка се врши врз основа на резултатите од учењето определени за дадената квалификација.

Група од различни квалификации, стекнати во различни научни подрачја на студирање, може да се постават на исто ниво во Националната рамка ако ги исполнуваат општите критериуми за резултатите од учењето за тоа ниво.

Студиските програми можат да бидат од различно или исто научно подрачје, изведени со различни предмети, но такви да му овозможуваат на студентот да се стекне со знаења, вештини и компетенции, специфични за дадениот циклус кои го подготвуваат за влез во следниот циклус на студии или му даваат можност за вработување на одредени стручни работни места.

Нивото на квалификацијата се утврдува и со исполнување на условот за минималниот број на кредити за даденото ниво. Вкупниот број на кредити за секоја квалификација јасно и недвосмислено се наведува во квалификацијата.

Член 9

Студиската програма за која се доделува квалификацијата овозможува споредба со други квалификации, ја дефинира целната група за која е наменета квалификацијата и ги определува резултатите од учењето во облик на општи дескриптори на квалификацијата за целата студиска програма и специфични дескриптори на квалификацијата за секој предмет во рамките на студиската програма.

Член 10

Квалификациите се состојат од задолжителни предмети со кои се определуваат основните знаења и вештини и изборни предмети како дополнување на посебните вештини стекнати со задолжителните предмети.

Факултативните предмети кои се сметаат за потребни за одредени работни места не се неопходни за доделување на квалификацијата.

За секоја квалификација јасно се наведува структурата на соодносот на предметите.

Член 11

Квалификации кои означуваат успешно завршување на краток циклус на студии (60–120 ЕКТС) се доделуваат на лице кои ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

знаења и разбирање	Покажува знаење и разбирање во полето на студирање кое се надградува врз општото средно образование поткрепено со стручна литература; Поседува знаење кое дава поддршка на полето на работа или професија, можност за личен развој и основа за понатамошни студии за да се заврши првиот циклус.
примена на знаењето и разбирањето	Способност за практична и професионална примена на знаењето и разбирањето.
способност за проценка	Способност да пребарува, идентификува и користи податоци за да формулира одговори и решенија на јасно дефинирани конкретни и апстрактни проблеми.
комуникациски вештини	Способност да комуницира во врска со конкретни апстрактни проблеми, вештини и активностите со рамните на себе, со претпоставените и клиентите.
вештини на учење	Има вештини за учење и може да преземе понатамошни проучувања со определен степен на автономност.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на првиот циклус на студии (180–240 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

знаења и разбирање	Покажува знаење и разбирање во научното поле на студирање кое се надградува врз претходното образование и обука, вклучувајќи и познавање во доменот на теоретски, практични, концептуални, компаративни и критички перспективи во научното поле според соодветна методологија. Разбирање на одредена област и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење. Покажува знаење и разбирање за разни теории, методологии.
примена на знаењето и разбирањето	Може да го примени знаењето и разбирањето на начин што покажува професионален пристап во работата или професијата. Покажува компетенции за идентификација, анализа и решавање проблеми. Способност за пронаоѓање и поткрепување аргументи во рамките на полето на студирање.
способност за проценка	Способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање информации, идеи, концепти од релевантни податоци. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
вештини на учење	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на вториот циклус на студии (60–120 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

знаења и разбирање	Покажува знаење и разбирање за научното поле на проучување (или студирање), кое се надградува врз првиот циклус, применувајќи методологии соодветни за решавање сложени проблеми, како на систематски, така и на креативен начин, што обезбедува основа или можност за оригиналност во развивањето и/или примената на автономни идеи во контекст на истражувањето. Способност за употреба на проширено и продлабочено знаење. Покажува високо ниво на професионална компетентност во едно или повеќе специфични научни полиња. Поседува знаење од една или повеќе предметни области кои, во дадените научни полиња, се базираат на најреномирани меѓународни истражувања во тоа научно поле.
примена на знаењето и разбирањето	Способност за критичко, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во нови или непознати средини и во мултидисциплинарен контекст, поврзани со полето на студирање.
способност за проценка	Способност за синтетизирање и интегрирање на знаењето. Способност за справување со сложени прашања, систематски и креативно, за солидно проценување дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените и етичките одговорности при примената на стекнатото знаење и проценка. Способност за оценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од предметните области, и поставување на нови анализи и решенија на научна основа.
комуникациски вештини	Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено. Преземање значителна одговорност за заедничките резултати; водење и иницирање активности.
вештини на учење	Способност за препознавање на личната потреба за понатамошно знаење и способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки. Способност за преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на третиот циклус на студии се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

знаења и разбирање	Покажува систематско разбирање на полето на истражување и совршено познавање на методи и вештини за истражување во рамките на тоа поле согласно највисоките меѓународни стандарди.
примена на знаењето и разбирањето	Покажува способност да толкува, дизајнира, применува и адаптира суштински предмет на истражување со научен интегритет. Има направено придонес преку оригинални истражувања кои ги поместуваат напред постојните граници на знаење, развивајќи нови знаења, вреднувани на ниво на национални и интернационални рецензирани публикации.

способност за проценка	Способност за критичка анализа, оценување и синтеза на нови и сложени идеи, имајќи компетенции за проценка. Способност за независно иницирање и учество во национални и меѓународни истражувачки мрежи и настани со научен интегритет. Способност за независно иницирање на истражувачки и развојни проекти, преку кои ќе генерира ново знаење и вештини за развој на истражувачкото поле.
комуникациски вештини	Може да комуницира со своите колеги, пошироката академска заедница и со општеството во целина во рамките на својата област на експертиза.
вештини на учење	Се очекува да бидат способен да се промовира во академски и професионални рамки и во технолошкиот, социјалниот или културниот развој во општество базирано на знаење.

Член 12

Секоја квалификација во Националната рамка треба да биде компатибилна со соодветната квалификација од Европската рамка на високообразовни квалификации.

Постапката на потврдување на компатибилноста на Националната рамка со Европската рамка на високообразовни квалификации се изведува најмалку на секои пет години.

Член 13

Степените на високо образование стекнати пред денот на влегувањето во сила на оваа уредба споредени со нивоата во Националната рамка соодветствуваат на:

Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации	VIII	VII		VI		V	
		VIIA	VIIБ	VIА	VIБ	VA	VБ
Поранешни степени	VIII	VII/2		VII/1		VI	

Член 14

Специфичните дескриптори на квалификациите со кои се одредуваат резултатите од учењето за поединечната студиска програма од соодветниот циклус на студии се доставуваат до министерството надлежно за работите на високото образование и се објавуваат на интернет страниците на високообразовните установи.

Член 15

Одредбата од член 14 на оваа уредба ќе отпочне да се применува шест месеци од денот на влегувањето во сила на оваа уредба.

Член 16

Оваа уредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.51-6508/1
17 ноември 2010 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.